

Συμβουλευτική Οικονομική Επιτροπή

Δήλωση του Αθανάσιου Ορφανίδη, Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, στη συνάντηση της Συμβουλευτικής Οικονομικής Επιτροπής

Λευκωσία, 15 Ιουνίου 2009

Η μεγάλη διεθνής χρηματοοικονομική κρίση έχει δυστυχώς εξελιχτεί στη χειρότερη παγκόσμια οικονομική ύφεση από το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Παρά τα πολλά και σημαντικά μέτρα που λήφθηκαν για τη βελτίωση της κατάστασης σε διεθνές επίπεδο, οι αρνητικές επιδράσεις στους πραγματικούς οικονομικούς δείκτες ανά το παγκόσμιο δεν φαίνεται μέχρι στιγμής να ανατρέπονται ουσιαστικά. Οι καταναλωτικές και επενδυτικές δαπάνες μειώθηκαν δραματικά, το διεθνές εμπόριο και η βιομηχανική παραγωγή συρρικνώνονται, ενώ η ανεργία παρουσιάζει ουσιαστική αύξηση.

Πιο συγκεκριμένα, κατά το πρώτο τρίμηνο του 2009 καταγράφηκε αρνητικός ρυθμός μεγέθυνσης του πραγματικού ΑΕΠ σε όλες ανεξαιρέτως τις μεγάλες οικονομίες διεθνώς, ενώ η ανεργία συνέχισε να αυξάνεται με γοργούς ρυθμούς. Ο πληθωρισμός διατηρήθηκε σε χαμηλά επίπεδα, αφού η σταθεροποίηση της τιμής του πετρελαίου σε χαμηλότερα από τα αντίστοιχα περσινά ψηλά επίπεδα, καθώς και η υποτονικότητα της συνολικής ζήτησης, οδήγησαν σε δραστική μείωση των πληθωριστικών πιέσεων. Η αβεβαιότητα που χαρακτήρισε και τους πρώτους μήνες του 2009 οδήγησε τους διεθνείς οργανισμούς σε μία προς τα κάτω αναθεώρηση των μακροοικονομικών προβλέψεων τόσο για το ΑΕΠ όσο και για τον πληθωρισμό.

Τα αρνητικά αυτά οικονομικά δεδομένα οδήγησαν σε έκτακτα κυβερνητικά μέτρα στήριξης της οικονομικής δραστηριότητας και δραστική χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής διεθνώς. Τα βασικά επιτόκια πολλών κεντρικών τραπεζών, συμπεριλαμβανομένης της ΕΚΤ, είναι τώρα σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα. Επίσης, σε συνέχεια και σε πλήρη συνοχή με τα μέτρα που η ΕΚΤ έχει λάβει από τον Οκτώβριο του 2008, αναγνωρίζοντας τον κεντρικό ρόλο που διαδραματίζει το τραπεζικό σύστημα στη χρηματοδότηση της οικονομίας της ζώνης του ευρώ, η ΕΚΤ αποφάσισε για πρώτη φορά την παροχή απεριόριστης ρευστότητας με διάρκεια 12 μηνών έναντι εξασφάλισης. Ως επιτόκιο καθορίζεται το βασικό επιτόκιο της ΕΚΤ που βρίσκεται τώρα στο 1%. Φυσικά, χρειάζεται οι τράπεζες να έχουν αποδεχτές εξασφαλίσεις (eligible collateral) για να μπορέσουν να επωφεληθούν από αυτό το μέτρο.

Τον τελευταίο καιρό, επίσης, μεταξύ των εν γένει απαισιόδοξων εκθέσεων και εκτιμήσεων για την κατάσταση της ευρωπαϊκής και γενικότερα της παγκόσμιας οικονομίας, έχουν παρατηρηθεί και κάποιες αμυδρά θετικές ενδείξεις, που προέρχονται από τις εξελίξεις στις χρηματοοικονομικές αγορές και από κάποιους δείκτες εμπιστοσύνης που υποδηλώνουν ότι, ο ρυθμός επιδείνωσης της παγκόσμιας και της ευρωπαϊκής οικονομίας επιβραδύνεται. Προς το παρόν, όμως, οι ενδείξεις αυτές δεν μεταφράζονται σε μετρήσιμη βελτίωση των πραγματικών δεικτών της παγκόσμιας και ευρωπαϊκής οικονομίας και η αβεβαιότητα εξακολουθεί να είναι πολύ μεγάλη.

Στην Κύπρο, ο αρνητικός αντίκτυπος της κρίσης στην πραγματική οικονομία είναι, μέχρι στιγμής, τουλάχιστον, σχετικά περιορισμένος και ο τραπεζικός μας τομέας παραμένει στη βάση του υγιούς. Ο βαθμός, όμως, της οικονομικής αβεβαιότητας είναι και στην Κύπρο ιδιαίτερα αυξημένος και περαιτέρω σημαντική επιδείνωση στο κυπριακό ΑΕΠ δεν μπορεί να αποκλεισθεί. Για πρόληψη ενός τέτοιου ενδεχομένου, η κυβέρνηση θα μπορούσε να εξετάσει την εφαρμογή εναλλακτικών μέτρων, όπως, μεταξύ άλλων, και αυτών που εισηγήθηκε και η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου στο παρελθόν.

Πιο αναλυτικά, και σε σχέση με το διεθνές περιβάλλον, με βάση τις τελευταίες προβλέψεις της ΕΚΤ που ανακοινώθηκαν στις 4 Ιουνίου 2009, το ΑΕΠ της ζώνης του ευρώ αναμένεται να συρρικνωθεί κατά περίπου 4,6% το 2009 και 0,3% το 2010. Υπενθυμίζω ότι η αντίστοιχη πρόβλεψη του Δεκεμβρίου του 2008 προέβλεπε μείωση γύρω στο μόλις 0,5% για το 2009 και αύξηση 1% για το 2010. Σημειώνεται το μέγεθος της δραματικής και πρωτόγνωρης αναθεώρησης του ΑΕΠ για το 2009, ύψους τεσσάρων ποσοστιαίων μονάδων, που έγινε μόνο μέσα σε έξι μήνες, καθώς και η διαμορφούμενη ευρύτερη αντίληψη ότι η κρίση θα είναι πιο παρατεταμένη από ότι αναμενόταν προηγουμένως. Οι εξελίξεις αυτές υποδηλώνουν ότι η παγκόσμια οικονομία και ειδικότερα η ζώνη του ευρώ, αντιμετωπίζουν τη χειρότερη ύφεση μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο.

Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο των αρνητικών εξελίξεων και προσδοκιών για τη διεθνή οικονομία και τη ζώνη του ευρώ, αλλά και της μείωσης στις τιμές των πετρελαιοειδών και άλλων πρώτων υλών τους τελευταίους μήνες, ο πληθωρισμός στη ζώνη του ευρώ αναμένεται κατά το 2009 και 2010 να είναι κάτω από το μεσοπρόθεσμο στόχο της ΕΚΤ που καθορίζεται πιο κάτω αλλά πλησίον του 2% και να κυμανθεί γύρω στο 0,3% το 2009 και γύρω στο 1% το 2010.

Όσον αφορά την Κύπρο, οι τελευταίες λεπτομερείς προβλέψεις της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου για την εγχώρια οικονομία δημοσιεύονται στο Οικονομικό Δελτίο της ΚΤΚ του Ιουνίου 2009. Σύμφωνα με αυτές τις προβλέψεις, ο πραγματικός ρυθμός μεγέθυνσης του ΑΕΠ για την Κύπρο προβλέπεται να φθάσει στο 0,4% κατά το 2009 και στο 0,7% κατά το

2010 σε σύγκριση με πρόβλεψη 2% για το 2009 και 2,5% για το 2010 που αναμενόταν σύμφωνα με τις προβλέψεις μας του περασμένου Δεκεμβρίου. Η αναθεώρηση αυτή αντικατοπτρίζει τις προαναφερθείσες διεθνείς εξελίξεις και συνάδει με πρόσφατες προβλέψεις άλλων διεθνών οργανισμών. Για παράδειγμα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις προβλέψεις της για την Κύπρο, που δημοσιεύτηκαν τον περασμένο μήνα, εκτιμά ότι ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας μας θα κυμανθεί γύρω στο 0,3% για το 2009 και στο 0,7% για το 2010.

Στις νέες μας προβλέψεις λήφθηκε υπόψη το ιδιαίτερα αρνητικό εξωτερικό περιβάλλον και το γεγονός ότι τα τελευταία τουλάχιστον 10-15 χρόνια το κυπριακό ΑΕΠ επιδεικνύει ένα μεγάλο βαθμό συσχετισμού με τον αντίστοιχο μέσο όρο των χωρών μελών της ζώνης του ευρώ ή/και της ΕΕ, που τώρα πλήττονται καιρία από την κρίση. Οι ρυθμοί αύξησης στην Κύπρο ήταν, βέβαια, και είναι όντως σχετικά ψηλότεροι από το μέσο όρο των χωρών της ζώνης του ευρώ. Ενδεικτικά, όμως, τουλάχιστον από τον καιρό της δημιουργίας της ζώνης του ευρώ, η ανάπτυξη στην Κύπρο ήταν μεταξύ 1 και 2,5 ποσοστιαίων μονάδων ψηλότερη από εκείνη στη ζώνη του ευρώ. Με βάση αυτό το δεδομένο, η πρόβλεψη για ρυθμό ανάπτυξης 0,4% για το 2009 θα πρέπει να θεωρείται πολύ θετική. Ένας λόγος για το σχετικά μικρότερο βαθμό επηρεασμού της κυπριακής οικονομίας από την κρίση είναι το γεγονός ότι η ύφεση στην ΕΕ επηρέασε περισσότερο τους τομείς της βαριάς βιομηχανίας και μεταποίησης, οι οποίοι, όμως, δεν επηρεάζουν σημαντικά την κυπριακή οικονομία. Ένας άλλος σημαντικός λόγος είναι ότι ο κυπριακός τραπεζικός τομέας δεν επηρεάστηκε άμεσα από την κρίση, αντικατοπτρίζοντας εν μέρει το αυστηρό εποπτικό μας πλαίσιο.

Η προβλεπόμενη σημαντική επιβράδυνση του ΑΕΠ ήδη επιδρά αρνητικά στα δημοσιονομικά έσοδα. Επομένως, τα διάφορα δημοσιονομικά μέτρα προς αντιμετώπιση της προαναφερθείσας σημαντικής επιβράδυνσης του ΑΕΠ στην Κύπρο, θα πρέπει, μεταξύ άλλων, να λαμβάνουν υπόψη τις πραγματικότητες που διαμορφώνονται, ούτως ώστε να μην δημιουργηθούν μεγάλα ελλείμματα, τα οποία θα είναι δύσκολο να χρηματοδοτηθούν στο μέλλον.

Γενικότερα, θα ήταν θεμιτό τα μακροοικονομικά μέτρα να δημιουργούν τις προοπτικές για ανταγωνιστική αναδιάρθρωση της οικονομίας μας και να ενισχύσουν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της χώρας μας. Με καλά σχεδιασμένη στρατηγική θα μπορέσουμε να επωφεληθούμε από τη ανάκαμψη της διεθνούς οικονομίας και να πετύχουμε ψηλή διατηρήσιμη οικονομική μεγέθυνση.